

แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

Drug Problem Solving by Community Leaders and People in Barahor Mueang District, Pattani Province

กรรณทิวา มุณีแนม Kantiwa Muninaem¹

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ Pornchai Likitthammaroj²

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่ไม่มีผู้จำหน่าย แต่มีผู้เสพยาเสพติดชนิดยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุดอันดับแรก คือ น้ำกระท่อม นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนมีผู้นำที่มีความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นอย่างดี ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ ผู้นำชุมชนจะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การให้ความรู้ถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติด การพัฒนาในด้านการกีฬาและการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว อีกทั้งมีการจัดตั้งกฎระเบียบของตำบลที่เรียกว่า “ฮุกุมปากัด” และมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเป็นของตำบลตนเองที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้นำชุมชนตำบลบาราเฮาะยังมีบทบาทสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยกันเองที่สามารถทำงานเป็นทีมและสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียวและประชาชนในพื้นที่

คำสำคัญ: แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด, ผู้นำชุมชน, ประชาชน

Abstract

The objectives of this research were to 1) To study the current situation of drug problem and 2) To study solution guidelines of drug problem by community leader and local people in Barahor sub-district, Mueang district, Pattani Province. An in-depth

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : Kantiwa_meme@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : pornchai.l@psu.ac.th

interviews were used as an instrument to collect data from a sample of 20 people, comprised of community leaders and local residents of Barahor sub-district, Mueang district, Pattani Province. The data was analyzed by using content analysis.

The results showed that the current situation of drug problem in the community are; drug dealers were not been found but they are several drug users, and the most spread out drug was Mitragynine or Kratom. In addition, a strong community leader have the capability in preventing and solving drug problem within the community. The solution guidelines for solving drug problem are; community leader support and encourage on project activities by providing morality training, providing effective drug education and knowledge, sport development and encourage in building good relationship within the family. Moreover, the community commenced the “Hugum-Pakat” or the (Rules of Community), and establish drug treatment center of their own community under the name “Ban San Suk” or (A Happy Home). All sectors were participated in this program as well as young people who were involved in drug and their parents were well cooperated. The community leader of Barahor sub-district plays a significant role in creating a solid cooperation and network system with other community leaders, as to encourage working integration, strengthen and unify the community leaders as well as local communities.

Keywords: Drug Problem Solving, Community Leaders, People

บทนำ

ยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและอาชญากรรม เช่น การลักทรัพย์ การฉกชิงวิ่งราว ความรุนแรงในครอบครัวและสังคม เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เรื้อรังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคู่กับสังคมไทยทั้งในเมืองและชนบท ปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยมีขอบเขตและความรุนแรงขยายตัวมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านการผลิต การค้าและการลำเลียง ซึ่งการแพร่ระบาดของยาเสพติดก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการบริหารประเทศ ซึ่งจะส่งผลเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการบำบัดรักษา และการป้องกันปราบปราม รวมทั้งสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่สามารถก่อให้เกิดผลผลิตแก่ประเทศชาติเท่าที่ควรได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2549)

สำหรับปัญหายาเสพติดในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากขึ้น ซึ่งยาเสพติดที่นิยมใช้กันในกลุ่มวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด คือ ใบกระท่อม รองลงมา คือ ยาบ้า ส่วนใหญ่จะเป็นยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาแห้ง สาเหตุที่ใบกระท่อมเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดสูงมาก เนื่องจากมีการลักลอบนำเข้ามาตามความต้องการของกลุ่มผู้เสพ และจากราคาของใบกระท่อมที่มีการจำหน่ายในราคาค่อนข้างสูง มองกันว่าสามารถสร้างความร่ำรวยให้กับกลุ่มผู้ค้าเป็นอย่างมาก สาเหตุการระบาดของยาเสพติด และการแพร่ระบาดในหมู่บ้านยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (วจิรา ชูติกชูชนพงศ์, 2553) ซึ่งมีแนวโน้ม

จะทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น ถึงแม้จะมีการเร่งฟื้นฟูพัฒนาการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้วก็ตาม แต่ปัญหายาเสพติดก็ยังไม่เบาลงแต่กลับยิ่งรุนแรงขึ้น อีกทั้งวิธีการเสพและการค้ากลับยิ่งซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากสาเหตุที่มีผู้ค้าและผู้เสพรายใหม่เพิ่มขึ้น (นันทชนก วงษ์สมุทร์, 2560)

จะเห็นได้ว่าปัญหาเสพติดนั้น เป็นปัญหาสังคมที่ต้องการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากบทบาทของภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรงต่อปัญหาเสพติดแล้ว การแก้ไขปัญหาเสพติดต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและประชาชน เนื่องจากว่าบทบาทของผู้นำชุมชนนั้นมีความใกล้ชิดกับประชาชน ทั้งยังเป็นสิ่งที่พึ่งให้กับประชาชนไว้วางใจและสามารถรู้ถึงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี” เนื่องจากตำบลนี้มีผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดและมีความพิเศษ คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะมีความเข้มแข็งและเข้มงวดในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการออกกฎระเบียบอย่างชัดเจนที่สำคัญมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและเป็นพื้นที่แรกในระดับตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี การจัดตั้งศูนย์บำบัดขึ้นมาเป็นสิ่งที่ผู้นำชุมชนถือเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลดังกล่าว เพื่อให้เห็นวิธีการแก้ไขปัญหาเสพติดว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรและผลในการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือจังหวัดอื่นๆที่มีลักษณะและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่

ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่

ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

3. ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำรูปแบบต่างๆ

เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ โดยมีทฤษฎีและมุมมองในด้านภาวะผู้นำที่หลากหลาย ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีต่างๆได้ 4 กลุ่มใหญ่ข้างล่างนี้ ได้แก่

1. แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Approach) คือ ทฤษฎีที่เน้นการหาคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำ โดยให้ความสำคัญกับคุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำที่แตกต่างจากคนทั่วไปมีสมมติฐานว่าผู้นำเป็นมาโดยกำเนิดไม่ใช่ถูกสร้างขึ้นมา

2. แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) คือ เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกมา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประสิทธิผลตามที่ผู้นำต้องการ โดยผู้นำแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่ต่างกันไป โดยจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่สามารถอธิบายได้เป็นตัวแทนของกลุ่มแสดงถึงสัญลักษณ์ของกลุ่มและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งเชื่อว่าผู้นำต้องมีพลังพิเศษเหนือบุคคลอื่นหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆ

3. แนวคิดผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Approach) คือ เป็นการศึกษาที่เน้นการปรับสภาพการนำหรือการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4. แนวคิดผู้นำสร้างแรงบันดาลใจและมุ่งเปลี่ยนแปลง (Charismatic & Transformational Approach) คือ ผู้นำประสบความสำเร็จในระดับสูงในการจูงใจสมาชิก การสร้างความผูกพันต่อองค์กร ความเคารพนับถือ ความไว้วางใจ ความชื่นชมในตัวผู้นำ การอุทิศตนในการทำงาน ความจงรักภักดี และการปฏิบัติงานของสมาชิกได้

แนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด

เฮเลน โนวาลิส นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ให้แนวความคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดภายใต้พื้นฐานองค์ประกอบของปัญหาหยาเสพติดของคน ยา และสิ่งแวดล้อมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. แนวความคิดตามทฤษฎีของศีลธรรมและกฎหมาย (The legal & Moral Model) เป็นแนวความคิดที่ให้ความสำคัญที่ตัวยา โดยจะมีการแบ่งแยกเป็น 2 ชนิด คือ ยาชนิดที่ปลอดภัย และยาชนิดที่เป็นอันตราย ยาชนิดที่ปลอดภัย คือ ยาชนิดที่ไม่มีอันตราย กฎหมายหรือสังคมไม่ห้ามใช้ ดังนั้นการดำเนินการตามแนวความคิดนี้เป็นการกักยาที่อันตรายออกไปให้ไกลจากคน เพื่อไม่ให้คนได้มีโอกาสใช้และถือว่าคนเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่ทราบข้อเท็จจริงเป็นผู้ที่เคราะห์ร้ายหรือไปใช้ยาผิดๆ โดยไม่ตั้งใจจึงควรที่จะได้รับการคุ้มครอง รัฐบาลจะต้องออกกฎหมายมาคุ้มครองคนที่บริสุทธิ์และลงโทษผู้กระทำความผิดในด้านต่างๆ

2. แนวความคิดตามทฤษฎีของสุขภาพอนามัย (The Public Health Model) เป็นแนวความคิดที่ได้มองการแก้ไขปัญหาหยาเสพติดเป็นเรื่องของสาธารณสุข คือ เปรียบเสมือนโรคติดต่อว่า ตัวยา คือ ตัวเชื้อโรค ตัวคน คือ ผู้เป็นพาหนะนำโรคสิ่งแวดล้อม คือ แหล่งที่เพาะพันธุ์เชื้อโรค แต่อย่างไรก็ตามแนวความคิดนี้ยังให้ความสำคัญกับตัวยาเป็นหลัก

3. แนวความคิดตามทฤษฎีของจิตวิทยาสังคม (The Psycho - Social Model) เป็นแนวความคิดที่ต่างจากแนวความคิด 2 รูปแบบแรก กล่าวคือ แนวความคิดนี้ให้ความสำคัญกับตัวคนมากกว่าที่จะให้ความสำคัญไปที่ตัวยา โดยคิดว่าการใช้ยาของคนเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน การที่คนจะใช้ยาหรือไม่ใช้นั้นเป็นเรื่องของพฤติกรรมของแต่ละคนจะไม่มีกำหนดหรือต่อต้านหากคนมีความจำเป็นต้องใช้ยา แต่จะคำนึงถึงความแตกต่างของจำนวนยาที่ใช้ และจำนวนครั้งที่ใช้แบบอย่างของการใช้ประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ใช้ได้จากการใช้ตลอดจนการให้ผลของยา ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคนที่

ใช้ยาและยังมองว่าสังคมเป็นปัจจัยที่จะมีส่วนผลักดันให้คนเกิดพฤติกรรมการใช้ยาในรูปแบบต่างๆกันออกไป

4. แนวความคิดตามทฤษฎีสังคมนะสังคม-วัฒนธรรม (The Social - Culture Model)

เป็นแนวความคิดที่ต่างกับแนวความคิดตามทฤษฎีจิตวิทยาของสังคม โดยแนวความคิดนี้มุ่งที่จะปรับองค์ประกอบทางสังคมให้เข้ากับความต้องการของคน เช่น สถาบันต่างๆในสังคมจะต้องลดความเคร่งครัด ความเป็นกันเอง มุ่งคิดถึงความเป็นมนุษย์ของคนให้มากขึ้น การบริการด้านสุขภาพอนามัยหรือการบริการขององค์กรทางสังคมอื่นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการกองการศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 คน ตัวแทนจากพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยคัดเลือกจากตัวแทนฝ่ายปกครองในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 คน และตัวแทนจากผู้นำศาสนา ได้แก่ โต๊ะอิหม่าม โดยคัดเลือกจากผู้นำศาสนาในตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 3 คน ใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง สำหรับผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเน้นผู้ที่เคยเข้ารับการรักษาในศูนย์บำบัดบ้านแสนสุข แล้วออกจากศูนย์บำบัดตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยจะมีการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 สำหรับผู้นำชุมชน มี 2 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน
 - ตอนที่ 2 สภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชน
- ชุดที่ 2 สำหรับประชาชน มี 2 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน
 - ตอนที่ 2 สภาพปัญหาเสพติดและแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะจัดกระทำกับข้อมูล (Data Processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามประเด็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและทำความเข้าใจความหลากหลายตลอดจนความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวม จากนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนใน

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า สภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะไม่ค่อยมีความรุนแรงมากนัก เนื่องจากมีเพียงผู้เสพแต่ไม่มีผู้จำหน่ายยาเสพติด ดังนั้นผู้นำชุมชนเองมีความง่ายต่อการทำงานด้านปัญหาเสพติด ถือได้ว่าได้ลดภาระหน้าที่ได้อย่างมาก เนื่องจากผู้จำหน่ายยาเสพติดภายในพื้นที่สามารถทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีความสะดวกในการหาซื้อยามาเสพ เมื่อผู้นำชุมชนได้ปราบปรามผู้จำหน่ายออกจากพื้นที่ได้แล้ว ทำให้การทำงานในด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดสะดวกและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น สำหรับวิธีการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยผู้นำชุมชน มีดังต่อไปนี้

ผู้นำชุมชนในระดับหน่วยงานท้องถิ่น “องค์การบริหารส่วนตำบล” จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การให้ความรู้ถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติด และการพัฒนาในด้านการกีฬา ออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง รวมถึงการจัดโครงการในลักษณะสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว

ฉะนั้นจึงมีรูปแบบของการป้องกันเด็กและเยาวชนในการต่อต้านและการแพร่ระบาดของยาเสพติด นอกจากนี้แล้วยังมีรูปแบบของการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งมีการส่งเสริมการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและส่งเสริมการฝึกอาชีพ ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์รวมของอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยผู้นำชุมชนระดับฝ่ายปกครองและผู้นำทางศาสนา จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนระดับฝ่ายปกครองและผู้นำทางศาสนา มีวิธีการทำงานแบบเชิงรุก มีความจริงจัง เต็ดขาด และทำงานอย่างเป็นระบบได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นอย่างดี สามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งกฎระเบียบของตำบล “ฮุกุมปากัด” เพื่อกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันในชุมชนไว้อย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติตามกฎที่วางไว้ได้จริง และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่
2. การจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเป็นของตำบลตนเอง มีกฎ กติกา และข้อตกลง รวมทั้งกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามแนวทางของศาสนาอิสลาม
3. การติดตาม เฝ้าระวัง พฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดอย่างใกล้ชิด และมีมาตรการขั้นเด็ดขาดในการดูแลผู้ติดยาเสพติด
4. การจัดเวทีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความคืบหน้าได้เสนอความคิดเห็นในที่ประชุม และการมอบหมายให้แต่ละฝ่ายมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน
5. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความปรองดอง รักใคร่และสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นได้

ภาพที่ 1 แผนผังสรุปผลการวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจุบันสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะไม่ค่อยมีความรุนแรงมากนัก ไม่มีผู้จำหน่าย มีเพียงผู้เสพเพียงบางส่วนเท่านั้นหรือเล็กน้อยมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนและประชาชน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การดำเนินงานของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ผู้นำชุมชนจะใช้หลักคำสอนทางศาสนาในการบำบัดผู้ที่ได้รับการบำบัดในบ้านแสนสุข ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถแก้ไขปัญหาวิตชีวิตของตนเองตามหลักศาสนาได้ ทั้งทำให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดได้ชำระจิตใจ และทำให้จิตใจเข้มแข็ง รวมถึงกิจกรรมต่างๆที่ได้อบรมและเรียบเรียงเนื้อหาของบทเทศนาธรรมที่เกี่ยวกับการณรงค์และการแก้ไขปัญหาเสพติด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจพร ทองสุข (2540) เรื่องความค่านึงทางศาสนากรณี : ปัญหาเสพติดในชุมชนมุสลิม จังหวัดยะลา พบว่า การแก้ไขปัญหาเสพติดของสังคม ได้นำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยการดำเนินงานของศูนย์บำบัดรักษาบ้านอิสรอมและศูนย์ฟื้นฟูดารุลอีมาน ทั้งสองแห่งใช้วิธีการสร้างพลังใจ สร้างความหวังใหม่ให้แก่ชีวิตของผู้ที่เคยติดยาเสพติดและนำหลักศาสนาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการบำบัด เกิดความมานะพยายามในการที่จะรับการบำบัดรักษา ซึ่งผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จะเชื่อและยอมรับว่าวิธีการทางศาสนาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถแก้ไขปัญหาวิตชีวิตของตนเองตามหลักศาสนาได้ และทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาตีเมาะ นิมา (2549) เรื่องการพัฒนาารูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลเขาตูม พบว่า กิจกรรมการรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาของคุตบะห์ (บทเทศนาธรรม) ที่เกี่ยวกับการณรงค์และแก้ไขปัญหาเสพติดในตำบลเขาตูม โดยให้โต๊ะอิหม่ามได้ร่วมกันกำหนดหัวข้อและแบ่งงานกันรับผิดชอบในการเรียบเรียงเนื้อหาทั้งสิ้น 15 บท โดยเป็นภาษามลายูและให้นักวิชาการในวิทยาลัยอิสลามยะลาและวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานีเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของ

ในส่วนการดำเนินงานของหรือศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่จะเป็นลักษณะการป้องกัน การสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดโครงการกิจกรรมที่ผ่านกรอบมคอธรรมจริยธรรม และร่วมมือกับทุกภาคส่วน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสุทธิ ภูเงิน (2552) เรื่องศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวกโสภพระ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนและประชาชนเองก็เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นอย่างมาก โดยมีศักยภาพด้านการป้องกันมากกว่าด้านแก้ไข ปัญหาเสพติดกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่สิ่งนี้จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้ยั่งยืนตลอดไป

สำหรับการดำเนินงานปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติของผู้นำชุมชนในพื้นที่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเพียน มาหะมะ (2550) เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านในชุมชน

เข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด จังหวัดนราธิวาส พบว่า ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้านในชุมชน ยังให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดหลักประกันความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและครอบครัว ขาดการดูแลติดตามจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร การดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดหมู่บ้านในชุมชน ไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพต้องมีการกระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของชุมชนให้เกิดกระแสต่อต้านและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

แต่สำหรับพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง รักใคร่ สามัคคีตลอดเวลา มีการทำงานที่เป็นระบบ อีกทั้งมีการติดตาม เฝ้าระวัง และติดต่อประสานงาน รวมถึงตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตลอดเวลา จึงทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นระบบและประสบความสำเร็จ

บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ พบว่า ผู้นำทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมถึงประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือจากกลุ่มผู้นำด้วยตนเอง สามารถทำงานเป็นทีมและสร้างระบบเครือข่าย มีรูปแบบบูรณาการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำชุมชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียว นอกจากนี้ผู้นำยังสามารถประยุกต์ภูมิปัญญาไปสู่กิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตการเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสิทธิ์ มะโนกิจ (2553) เรื่อง ความเข้มแข็งของชนเผ่าปกากะญอ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษา บ้านแม่สายนาเลา ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เป็นชนเผ่าปกากะญอ ที่มีความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและ นำมาใช้ตามเงื่อนไขของชุมชน มีผู้นำทางความคิดประยุกต์ภูมิปัญญาไปสู่กิจกรรมเพื่อการบริหาร จัดการผู้ที่มีความรู้สึกเกิดการเป็นเจ้าของแก้ไขปัญหายาผู้นำชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติ ร่วมกัน เกิดขบวนการและมีเครือข่ายการเรียนรู้และป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของผู้ใหญ่บ้านปกครอง มีทั้งสอดคล้องกับไม่สอดคล้อง งานวิจัยกล่าวคือ ในส่วนที่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุเทพ แก้วประดิษฐ์ (2550) เรื่อง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด เช่น การประชาสัมพันธ์ถึงพิษภัยของยาเสพติด สอดส่องดูแลการแพร่ระบาดในพื้นที่ ประชุมชี้แจงต่อลูกบ้านให้ทราบถึงปัญหายาเสพติด อยู่ในเกณฑ์สูงตรงตามบทบาทที่ทางราชการ คาดหวัง และส่วนที่ไม่สอดคล้อง พบว่า บทบาทในด้านการบำบัดอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทในการปราบปรามอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งตรงกันข้ามกับพื้นที่ตำบลบาราเฮาะที่ผู้นำฝ่ายปกครองมีบทบาทที่อยู่ในเกณฑ์สูง เป็นแกนหลักในการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ทั้งบทบาทการนำประชาชนที่ติดยาเสพติดให้เข้ารับบำบัดในบ้านแสนสุขอยู่ในเกณฑ์สูงเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีดังนี้

1. ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้กับคนในชุมชนมีบทบาทร่วมมือในการจัดการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนให้มากขึ้นไปอีก เพื่อเป็นชุมชนตัวอย่างที่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่องและสามารถดำรงอยู่ในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นตามกระแสสังคมในอนาคต

2. ชุมชนต้องมีการจัดให้สมาชิกในชุมชนได้ศึกษาดูงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ให้กับชุมชนมีศักยภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจะมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาครวมมากยิ่งขึ้น หากได้มีการร่วมมือจากหลากหลายชุมชนในพื้นที่ทำให้เกิดเป็นเครือข่ายชุมชนขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก

สำหรับข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากทำแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กัน อีกทั้งการศึกษารั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบกับพื้นที่ข้างเคียงว่ามีผลการศึกษามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร หรืออาจศึกษาพื้นที่โดยการเก็บข้อมูลทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

เอกสารอ้างอิง

ชูเพียน มาหะมะ. (2550). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเข้มแข็งอาชนะยาเสพติด จังหวัดนราธิวาส. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

นันท์ชนก วงษ์สมุทร. (2560). ผลสำรวจของศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.bbc.com/thai/40024683>.

เบญจพร ทองสุข. (2540). อิสลามกับปัญหาเสพติด : ศึกษาความค่านึงทางศาสนา กรณีปัญหาเสพติดในชุมชนมุสลิม จังหวัดยะลา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประสิทธิ์ มะโนกิจ. (2553). ความเข้มแข็งของชนเผ่าปกากะญอในการแก้ไขปัญหาเสพติด : กรณีศึกษาบ้านแม่สายนาเลา ตำบลไหล่งขอด อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พาตีเมาะ นิมา และคณะ. (2549). การพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลเขาตูม. รายงานการวิจัยศูนย์บำบัดรักษาเสพติดปัตตานี.

พิสุทธิ ภูเงิน. (2552). ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวกโสกพระ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

วจิรา ชุตติคุณพงศ์. (2553). แผนการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ตอนที่ 1). สืบค้น 5 สิงหาคม 2561, จาก www.southpeace.go.th

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2549).

สาระสำคัญของการดำเนินงานภายใต้คำสั่งสำนักงานนายกรัฐมนตรี. (เอกสารอัดสำเนา)
สุเทพ แก้วประดิษฐ์. (2550). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดศึกษาเฉพาะกรณี : เขตพื้นที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช.
(สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.